

**UCHWAŁA NR XXI/207/2020
RADY GMINY PORĄBKA**

z dnia 26 listopada 2020 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Porąbka na 2021 rok**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.), art. 4 (1) ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 ze zm.) oraz art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2019 poz.852 ze zm.)

**Rada Gminy Porąbka
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Porąbka na 2021 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Porąbka.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty poprzez ogłoszenie jej treści na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Porąbka – Porąbka, ul. Krakowska 3 oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Porąbka.

Przewodniczący Rady

Zbigniew Drabek

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok

---

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021, zwany dalej „Programem” stanowi dla Gminy Porąbka *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277), oraz jednocześnie *Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii*, o którym mowa w art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 852 ze zm.).

Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Zadania zawarte w Programie i sposoby ich realizacji, dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Zadania te finansowane będą ze środków pozyskanych z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które stanowią dodatkowe dochody gminy przeznaczone na profilaktykę w danym obszarze.

I Diagnoza:

Niniejszy Program opracowano na podstawie raportu i wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszym kwartale 2020 roku wśród mieszkańców Gminy Porąbka. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, hazardem, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Porąbka wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska: dorośli mieszkańcy – 100 losowo wybranych osób, dzieci i młodzież szkolna z klas 4 – 8, sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu – 20 osób.

Wyniki badań wśród **dorosłych mieszkańców Gminy Porąbka** przedstawiają się w sposób następujący:

1. Spożywanie alkoholu.

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Wg danych ogólnokrajowych ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dość częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholu. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od ponad dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie. Kolejne badania CBOSu, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w picu alkoholu. Mianowicie: Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol.

W przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Porąbka ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. 28% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na wiek między 16 a 18 r.ż. Kolejna najwyższa wartość odnosi się do wieku między 13 a 15 r.ż. – 6%. 66% badanych wskazało, że po raz pierwszy spróbowało

alkoholu po uzyskaniu pełnoletniości. Kolejną kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. 7% respondentów to osoby deklarujące abstynencję. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol raz w tygodniu (45%) oraz kilka razy w tygodniu (21%). 22% mieszkańców pije alkohol kilka razy w roku, a 3% kilka razy w miesiącu. 2% mieszkańców przyznaje się do codziennego spożywania alkoholu.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki). Badani łącznie deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 (55%). 19% osób zadeklarowało ilości rzędu 1 – 2 porcji. 3% badanych wskazało na 5-6 porcji.

47% mieszkańców gminy Porąbka uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie 4% respondentów deklaruje, że na terenie jest ich za dużo. Pozostali nie wyrazili zdania na ten temat.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu. Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy Porąbka, ponieważ łącznie 94% mieszkańców udzieliło twierdzącej odpowiedzi.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Tylko 12% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, łącznie 74% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako nie zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Łącznie 66% respondentów nie przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

Łącznie 100% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. Również 100% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. Także 100% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	0%	6%	72%	22%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.</i>	6%	6%	35%	53%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	5%	21%	52%	22%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	15%	51%	24%	10%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	0%	0%	10%	90%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	0%	0%	0%	100%

Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	0%	0%	100%
---	----	----	----	------

2. Nikotyna i substancje psychoaktywne.

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że 47% respondentów zapaliło pierwszego papierosa jako osoby pełnoletnie. 51% mieszkańców wskazało na wiek między 16 a 18 rokiem życia, a 2% na wiek między 13 a 15 lat. 7% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazyjnie robi to 34% mieszkańców gminy Porąbka. 53%, wskazało, że regularnie pali papierosy, a 6% e-papierosy. Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. 69% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy. Aczkolwiek, 21% uważa, że są one mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy. 9% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że mają one gorszy wpływ na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy.

W kwestii zagadnień dotyczących narkotyków i dopalaczy osoby dorosłe wypowiedziały się w sposób następujący: 2% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. 91% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.

100% respondentów nie wie, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Wyniki badań wskazują, że 1% badanych ma w swoim otoczeniu osoby uzależnione od leków, a 22% podejrzewa, że może tak być.

3. Przemoc.

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. Poniższe wartości pozwalają sądzić, że większość badanych nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania. Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” w większości spotkało się z odrzuceniem – łącznie 98% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Dodatkowo, łącznie 98% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. Jednakże 98% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem. Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 98% respondentów.

Polacy (wg danych ogólnokrajowych) deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

Wyniki badań wskazują, że 3% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 14% podejrzewa, że tak się dzieje.

Wśród badanych mieszkańców 64% badanych wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie (wymieniano: policję, GOPS, niebieską linię, parafię).

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 98% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. 98% mieszkańców gminy Porąbka nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie, co oznacza, że w ich opinii przemoc występuje nie tylko w domach z marginesu społecznego. Ponadto, łącznie 97% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	74%	24%	2%	0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	0%	2%	19%	79%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	33%	64%	3%	0%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	5%	45%	50%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	1%	12%	87%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	1%	12%	55%	32%

4. Hazard.

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, co trzeci Polak w wieku 15+ grał w jakieś gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdrapki (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. Symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy.

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich.

Zapytaliśmy mieszkańców gminy Porąbka o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki. W subiektywnej ocenie łącznie 96% przebadanych mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie. 4% respondentów uważa natomiast, że jest to dość powszechny problem w ich środowisku lokalnym.

5. Cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu.

Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety była cyberprzemoc. Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

Badania wykazały, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności pewien problem. Mianowicie, 3% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a 24% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. Łącznie 97% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym. Tylko 3% ocenia je jako dość rzadkie zjawisko.

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są **pracownicy punktów sprzedaży alkoholu**, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych. Łącznie 65% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy to pośrednio o średnim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu. Tylko 40% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 60% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli. Łącznie 20% respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Natomiast łącznie 80% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwne.

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Łącznie 45% sprzedawców zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu. 55% ankietowanych przychyliło się do stwierdzenia, że zakup ten nie jest łatwy.

100% sprzedawców zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, łącznie 100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne. Również łącznie 100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

Łącznie 100% sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Porąbka uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia. Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Porąbka deklarują,

że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (60%). Pozostałe wartości odnoszą się do prób zakupu alkoholu kilka razy w roku i tygodniu (po 15%). W opinii 10% respondentów taka sytuacja się nie zdarza. 90% sprzedawców napojów alkoholowych z gminy Porąbka deklaruje, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności, a 10% nie jest pewna.

W przypadku wątpliwości, co do wieku 70% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 25% sprzedawców robi to często.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Porąbka. Łącznie 80% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze.

Ostatnia grupa (najliczniej przebadaną) byli **uczniowie szkół podstawowych** Gminy Porąbka uczęszczający do klas 4 - 8. Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

1. Relacje rówieśnicze, dziecko – rodzic, uczeń – nauczyciel.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające: 87% uczniów klas 4-6 odpowiedziało, że lubi swoją klasę lub czuje się w niej raczej dobrze. Takiego samego zdania jest 85% uczniów klas 7-8. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 3% uczniów SP 4-6 i 6% uczniów SP 7-8 przeciwne określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chciałoby zmienić klasę.

Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat samowolnego opuszczania zajęć lekcyjnych, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. Uczniowie SP 4-6 w sporej części nigdy nie byli na wagarach (87%) lub byli na nich kilka razy (4%). Wśród uczniów klas SP 7-8 zdania są podzielone: 22% przyznaje, że najczęściej wagarowało już kilka razy, 19% - tylko raz, 8% - wiele razy, a 51% nigdy samowolnie nie opuściło zajęć. Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić. Młodszy uczniowie przyznają, że wagarowali za zgodą rodziców (1%), ze stresu bo nie przygotowali się na zajęcia (3%), z niechęci do przedmiotu lub nauczyciela (2%) oraz z powodu nudów (5%). Wśród starszych uczniów szkoły podstawowej powodem samowolnego opuszczania zajęć była przede wszystkim niechęć do przedmiotu lub nauczyciela (6%), namowa znajomych (8%), zgoda rodziców (10%) oraz nuda (11%).

Czynnikami chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. Uczniowie gminy Porąbka prawie jednogłośnie deklarują bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami: klasy 4-6 - łącznie 98%, klasy 7-8 – łącznie 96%.

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełnianą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. Łącznie 92% uczniów klas SP 4-6 i 82% uczniów SP 7-8 chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.

2. Alkohol.

Wg przeprowadzonej ankiety inicjację alkoholową ma już za sobą 17% uczniów klas 4-6 oraz 47% uczniów klas 7-8 uczniów szkół z gminy Porąbka. Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej młodszych uczniów jest towarzystwo rodziny (14%). Wśród starszych uczniów odpowiedzi są podzielone: towarzystwo rodziny (26%), spotkania ze znajomymi (6%) oraz impreza, domówka (6%). Powyższe wyniki mogą świadczyć o społecznym przyzwoleniu spożywania alkoholu oraz wydają się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla

młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawdopodobnie tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników.

Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było także to, jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. 11% uczniów klas 4-6 wskazało, że spróbowało alkoholu tylko raz, a 5% tylko kilka razy w życiu, 83% zadeklarowało, że to pytanie ich nie dotyczy. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: wśród uczniów klas 7-8 odsetek uczniów, którzy spożywali alkohol kilka razy w życiu wzrósł do 18%, raz w życiu - 20%, a 54% odpowiedziało, że to pytanie ich nie dotyczy.

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie najczęściej sięgają po piwo (SP 4-6: 2%; SP 7-8: 7%) oraz wódkę (SP 4-6: 1%; SP 7-8: 6%). 9% młodszych uczniów i 24% starszych deklaruje, że nie spożywa alkoholu regularnie.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki wskazują, że niemal 77% uczniów klas 4-6 oraz 56% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonego 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Z kolei łącznie 5% uczniów SP 4-6 i niemal 24% SP 7-8 wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

3. Nikotyna.

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z gminy Porąbka, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. Inicjację nikotynową ma za sobą 9% uczniów klas 4-6 i 30% uczniów klas 7-8.

Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (SP 4-6: 5%; SP 7-8: 18%). Niepokojący jest fakt, iż część uczniów pierwszego papierosa zapaliła na terenie szkoły. W większości jednak ten problem nie dotyczy (SP 4-6: 92%; SP 7-8: 71%).

Zdecydowana większość uczniów z gminy Porąbka, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (łącznie odpowiedzi nie i nie dotyczy: SP 4-6: 97%; SP 7-8: 90%). Jednakże 6% starszych uczniów deklaruje, że pali od czasu do czasu tradycyjne papierosy lub e-papierosy, a łącznie 4% robi to regularnie.

Uczniowie młodszych klas podstawowych w większości oceniają, że ich koledzy raczej nie palą lub pali tylko kilka osób (łącznie 78%). Inaczej kształtują się wyniki wśród starszych uczniów. Wśród uczniów klas 7-8 podobnie stwierdza już 57% uczniów, a 19% twierdzi, że zna więcej niż 20 osób, które palą papierosy.

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Większość uczniów nie знаło odpowiedzi na to pytanie (SP 4-6: 79%; SP 7-8: 58%). Jednakże łącznie 8% uczniów SP 4-6 i 30% SP 7-8 oceniło, że raczej łatwo lub bardzo łatwo jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Część uczniów odpowiedziała, że jest to raczej trudne, ponieważ zwykle w sklepach pytają o dowód potwierdzający wiek.

4. Narkotyki i dopalacze.

Wyniki badań wskazują, że młodszy uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6: 100%). Część starszych uczniów ma już za sobą inicjację narkotykową (SP 7-8: 4%).

Z wypowiedzi badanych uczniów wynika, że ten problem w większości ich nie dotyczy (SP 4-6: 100%; SP 7-8: 96%). Jednak niepokojące jest, że część starszych uczniów miała swój pierwszy kontakt z tymi substancjami na spotkaniu ze znajomymi oraz na wagarach. Powyższe wartości jednak odzwierciedlają pojedyncze deklaracje uczniów, ponieważ zdecydowana większość badanych wskazała, że ten problem ich nie dotyczy.

5. Przemoc.

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w gminie Porąbka pozwalają przyrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

Uczniowie odpowiadali, że są ofiarami przemocy fizycznej ze strony innych uczniów kilka razy w roku (SP 4-6: 15%; SP 7-8: 18%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 6%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6: 6%; SP 7-8: 7%) oraz nawet codziennie (SP 4-6: 4%; SP 7-8: 7%).

Również odpowiedzi dotyczące przemocy psychicznej, najczęściej pojawiają się kilka razy w roku (SP 4-6: 24%; SP 7-8: 25%) kilka razy w miesiącu (SP 4-6: 9%; SP 7-8: 11%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 8%) oraz nawet codziennie (SP 4-6: 6%; SP 7-8: 13%). Zauważalny jest większy odsetek uczniów doświadczających przemocy psychicznej.

W następnym pytaniu nawiązaliśmy do poczucia bezpieczeństwa w szkole. Jak się okazało większość uczniów czuje się w swojej szkole bezpiecznie (SP 4-6: 86%; SP 7-8: 83%). Zauważalny odsetek uczniów zdecydowanie nie czuje się w swojej szkole bezpiecznie (SP 4-6: 4%; SP 7-8: 9%).

6. Uzależnienie od Internetu.

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%).

Wraz z wiekiem wzrasta dzienna liczba godzin przeznaczonych na korzystanie z komputera. Większość uczniów spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6: 47%; SP 7-8: 41%). Jednakże część uczniów deklaruje również spędzanie czasu przed komputerem powyżej 4 godzin (łącznie 23% SP 4-6 i 47% SP 7-8). W praktyce może to oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu.

Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. Najbardziej popularnymi formami okazują się gry komputerowe (SP 4-6: 41%; SP 7-8: 31%), portale społecznościowe (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 23%), strony internetowe ze śmiesznymi obrazkami i filmikami (SP 4-6: 17%; SP 7-8: 17%) oraz aplikacje do rozmów (SP 4-6: 12%; SP 7-8: 18%).

Łącznie 34% uczniów klas 4-6 oraz 25% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6: 55%; SP 7-8: 53%). Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuli by negatywnie (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 22%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom w gminie Porąbka nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

15% uczniów SP 4-6 i 27% uczniów klas SP 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne.

Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości. Młodzi ludzie doświadczyli również otrzymywania wiadomości z przezwiskami (SP 4-6: 19%; SP 7-8: 29%), udostępnienia prywatnej wiadomości osobom trzecim (SP 4-6: 15%; SP 7-8: 31%) oraz włamania na konto np. na portalu społecznościowym (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 23%).

Należy zwrócić uwagę na prowadzenie szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

O wyrażenie swojego zdania dotyczącego zachowań ryzykowanych podejmowanych przez dzieci i młodzież, poprosiliśmy **pedagogów/psychologów szkół z Gminy Porąbka**. Są to niejako „osoby pierwszego kontaktu” w środowisku szkolnym, które mogą zainterweniować i pomóc swoim podopiecznym w trudnych sytuacjach. Odpowiedzieli oni na kilka pytań dotyczących problemów, które zauważają w szkole, w której pracują.

W pierwszym pytaniu ankietowani określali jakie zachowania ryzykowne zaobserwowali w swoich placówkach. Najczęstszym okazuje się zaniedbywanie obowiązków szkolnych (100%), następnie: zachowania agresywne (83%), picie alkoholu (33%) oraz na równi (17%) wagarowanie, palenie tytoniu oraz wykroczenia. Zdaniem pedagogów i psychologów szkolnych z Gminy Porąbka następujące zachowania ryzykowne nie występują: samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych czy przedwczesna aktywność seksualna.

W kolejnym pytaniu poprosiliśmy ankietowanych pedagogów/psychologów szkolnych o ocenę częstości występowania poszczególnych problemów w środowisku dzieci i młodzieży. Zdaniem 50% respondentów palenie tytoniu praktycznie nie występuje w ich szkołach, podobnie w przypadku: picia alkoholu (66%); zażywania substancji psychoaktywnych (83%); wagarowania (50%); wykroczeń i wandalizmu (50%); samookaleczeń (83%) czy przedwczesnej aktywności seksualnej (100%). Z kolei bardzo często występującymi problemami są: zachowania agresywne (33%) i zaniedbywanie obowiązków szkolnych (33%).

Ankietowani psychologowie/pedagodzy szkolni są w 100% zgodni w kwestii destrukcyjnego wpływu zachowań ryzykownych niektórych uczniów na ich rówieśników.

Zachowania ryzykowne podejmowane przez niektórych uczniów przejawiają swój wpływ w stosunku do innych uczniów. Zdaniem ankietowanych uczniowie w 83% boją się kolegów przejawiających zachowania agresywne oraz naśladują też te zachowania. Dochodzi także do sytuacji, kiedy uczniowie chcą „problematicznego” kolegę usunąć z klasy.

Bardzo istotnym czynnikiem jest współpraca szkoły z rodzicami, a zwłaszcza ucznia wykazującego zachowania ryzykowne. Zdaniem badanych psychologów/pedagogów ze szkół w gminie Porąbka, rodzice uczniów przejawiających zachowania ryzykowne podejmują współpracę ze szkołą.

Po dokonaniu analizy całościowej można stwierdzić, iż:

- picie napojów alkoholowych wśród uczniów gminy Porąbka jest na dużo niższym poziomie w porównaniu z wynikami dla młodzieży ogólnopolskiej. Młodzież w gminie Porąbka nie tylko rzadziej sięga po alkohol niż ich rówieśnicy na terenie Polski, ale również rzadziej pali papierosy. Wskazuje to na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu i palenia papierosów. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- według opinii wyrażonych w ankiecie przez osoby dorosłe na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Gminy Porąbka odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o wysokim poziomie ryzyka. Jednak największa liczba badanych przyznała, że pije alkohol kilka razy w tygodniu, najczęściej jest to piwo. Zatem wydaje się konieczne przede wszystkim przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Porąbka kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

- według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w gminie Gminy Porąbka jest rzadkie. Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.

- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Polityka gminy w obszarze profilaktyki społecznej łączącej się z obecnością zagrożeń alkoholizmem i narkomanią oraz innymi destrukcyjnymi zachowaniami ryzykownymi głównie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, ukierunkowana jest na budowanie zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów generowanych przez w/w zagrożenia - poprzez m. in.:

- 1) podejmowanie/wspieranie systematycznych działań profilaktycznych (informacja, edukacja, promocja zdrowego stylu życia) wśród dzieci i młodzieży szkolnej,
- 2) wspieranie i zabezpieczenie specjalistycznej pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem, uzależnionym i ich rodzinom, ochronę przed przemocą domową – w szczególności z zapewnieniem form pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
- 3) wspieranie działań terapeutycznych realizowanych na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych,
- 4) inicjowanie wydarzeń promujących życie w trzeźwości, aktywne spędzanie wolnego czasu.

II Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:

1. Organizowanie i finansowanie działań Punktu Konsultacyjnego w Bujakowie i Porąbce; w tym wynagrodzeń dla specjalistów w zakresie uzależnień, pomocy psychologicznej i prawnej, osób tzw. pierwszego kontaktu.
2. Wspieranie realizacji projektów tj. wyjazdowe sesje terapeutyczne, spotkania motywacyjno - integracyjne stanowiące dla osób uzależnionych konieczny i trafny element zdrowienia.
3. Finansowanie działalności grup wsparcia.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą:

1. Wspieranie Poradni Leczenia Uzależnień.
2. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zakup niezbędnych materiałów, urządzeń, wynagrodzenia członków komisji).
3. Wspieranie działań służących podnoszeniu kwalifikacji zawodowych (szkolenia, studia, kursy) osób pracujących z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi w zakresie terapii, socjoterapii i treningów umiejętności społecznych.

4. Zwiększanie dostępu do informacji o ofercie specjalistycznej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej – dyżury osób tzw.pierwszego kontaktu.
5. Wspieranie różnorodnych działań pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie; w tym indywidualnego wsparcia.
6. Wspieranie realizacji programów terapeutycznych dla Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.

3. Prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii:

1. Organizowanie kampanii społecznych adresowanych w szczególności do dzieci i młodzieży oraz rodziców nt. zdrowego stylu życia, bez używek.
2. Realizację programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym programów w szczególności zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
3. Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież (warsztatów, wycieczek, obozów) służących promocji zdrowego stylu życia.
4. Kształcenie młodzieżowych liderów promocji zdrowia.
5. Wspieranie działań na rzecz doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dot. wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających i substancji psychotropowych oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej;
6. Wspieranie działań na rzecz rozwoju umiejętności społecznych dzieci i młodzieży.
7. Prowadzenie edukacji publicznej na rzecz mieszkańców (m.in.: akcje i kampanie profilaktyczne, wydawnictwa informacyjne, edukacyjne, media) połączonej z informacją nt. dostępu do placówek pomocowych i placówek leczenia dla osób uzależnionych bądź zagrożonych uzależnieniem.
8. Wspieranie działań zwiększających kompetencje członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz lokalnych środowisk zaangażowanych w profilaktykę zachowań ryzykownych;
9. Diagnozowanie i monitorowanie problemu uzależnień w społeczności lokalnej.

4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów uzależnień:

1. Wspieranie działalności grup samopomocowych.
2. Wspieranie działań o charakterze socjoterapeutycznym służących wzmocnieniu zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
3. Prowadzenie edukacji publicznej w zakresie profilaktyki uzależnień oraz upowszechnianie informacji o ofercie pomocowej.
4. Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami, osobami fizycznymi w zakresie realizacji zadań wynikających z Programu ze szczególnym uwzględnieniem socjoterapii, pomocy psychologicznej i arteterapii.
5. Działania na rzecz osób starszych pijących szkodliwie, a także tych promujących życie w trzeźwości.

5. Ograniczanie dostępności środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez:

- 1) prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ustawy:
  - o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
  - o przeciwdziałaniu narkomanii,
  - o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
- 2) ograniczanie dostępności alkoholu poprzez:
  - przestrzeganie ustalonej uchwałą Rady Gminy Porąbka liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Porąbka,
  - wydawanie postanowień dot. sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Porąbka.

III Sposób realizacji Programu:

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest Urząd Gminy Porąbka. Za prawidłowość podejmowanych zadań odpowiada powołany przez wójta – pełnomocnik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Katalog działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, możliwych do finansowania ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021:

- 1) programy profilaktyczne służące opóźnianiu inicjacji alkoholowej adresowane do populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi,
- 2) programy pomocowe dla osób uzależnionych, eksperymentujących, współuzależnionych (w tym rodzin) oraz dla Dorosłych Dzieci Alkoholików (m.in. programy terapeutyczne, pomoc psychologiczna, prawna);
- 3) działalność punktów konsultacyjnych w Porąbce i Bujakowie oraz grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin/partnerów;
- 4) działania w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie, w tym programy z zakresu pomocy psychospołecznej i prawnej dla osób doznających przemocy;
- 5) prowadzenie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego;
- 6) inicjowanie i organizowanie różnego rodzaju akcji, kampanii profilaktycznych, wydarzeń lokalnych dot. zdrowego, bezalkoholowego spędzania czasu wolnego;
- 7) działania promujące życie bez używek (warsztaty, konkursy, pikniki rodzinne itp.)
- 8) organizacja zajęć i programów socjoterapeutycznych (indywidualnych i grupowych) dla dzieci i młodzieży,
- 9) arteterapia adresowana szczególnie do dzieci wycofanych, mających trudności w kontaktach rówieśniczych,
- 10) działalność klubów młodzieżowych wraz z kształceniem liderów młodzieżowych;
- 11) organizacja wypoczynku letniego dzieci i młodzieży, podczas którego realizowane są programy z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 12) organizacja różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, służących promocji zdrowego stylu życia, w tym m.in.: prowadzenie zajęć pozalekcyjnych o charakterze profilaktycznym, sportowych i rekreacyjnych;
- 13) wdrażanie akcji informacyjno – prewencyjnych dot. zespołu FAS (Płodowy Zespół Alkoholowy, ciąża bez alkoholu etc.);
- 14) działania profilaktyczne na rzecz młodych kobiet dot. ryzyka szkód zdrowotnych w tym działania edukacyjne promujące abstynencję w ciąży;
- 15) działania edukacyjno – profilaktyczne adresowane do rodziców, mające na celu zaangażowanie ich w oddziaływanie profilaktyczne wobec dzieci oraz rozwijanie umiejętności wychowawczych;
- 16) działalność edukacyjno – informacyjna skierowana do całej społeczności nt. szkodliwości używek oraz dostępnych form i miejsc pomocy zarówno w Gminie Porąbka jak i powiecie, województwie;
- 17) szkolenia i kursy specjalistyczne, staże i superwizje podnoszące kwalifikacje pracowników do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi;
- 18) działania zwiększające świadomość lokalnych środowisk w promowanie zdrowego stylu życia, wolnego od używek;
- 19) szkolenia dla sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- 20) badania, diagnozy i ekspertyzy dot. stanu zdrowia i lokalnych problemów społecznych;
- 21) kontrola lokalnego handlu napojami alkoholowymi, zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 22) zwiększanie kompetencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Porąbce i jej zespołów merytorycznych, poprzez m.in. uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach, seminariach;
- 23) zakup materiałów edukacyjno – informacyjnych z zakresu problematyki uzależnień i przemocy (m.in.: prasy, książek, broszur, ulotek, informatorów) .
- 24) zakup niezbędnych urządzeń i materiałów do obsługi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz bieżącej pracy Zespołów merytorycznych tej Komisji.

Katalog działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii, możliwych do finansowania ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021:

- 1) programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży oraz szkolenia dla nauczycieli, wychowawców, pedagogów (w szczególności zalecane w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego);
- 2) edukacja dzieci i młodzieży nt. zagrożeń związanych z używaniem narkotyków, NSP i innych substancji uzależniających oraz odpowiedzialności karnej w tym zakresie;
- 3) organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży połączona z promocją zdrowego stylu życia w tym m.in. prowadzenie zajęć pozalekcyjnych z elementami profilaktyki uzależnień;
- 4) konsultacje/poradnictwo dla młodzieży eksperymentującej z narkotykami oraz zagrożonej uzależnieniem;
- 5) organizacja lokalnych akcji i kampanii profilaktycznych;
- 6) bezpłatne poradnictwo prawne dla osób dotkniętych problemem narkomanii;
- 7) udział w szkoleniach osób zaangażowanych w działania wychowawcze/profilaktyczne/terapeutyczne;
- 8) monitorowanie zachowań ryzykownych i szkodliwych dla zdrowia dzieci i młodzieży oraz postaw społeczności lokalnej wobec problemu narkomanii.

IV Zasady wynagradzania GKRPA:

Wynagrodzenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się w sposób następujący:

1. przewodniczący 258,00 zł. brutto za udział w każdym posiedzeniu
2. sekretarz 258,00 zł. brutto za udział w każdym posiedzeniu
3. członek 235,00 zł. brutto za udział w każdym posiedzeniu
4. członek 235,00 zł. brutto za udział w każdym posiedzeniu

Podstawę do wypłaty wynagrodzeń dla członków Komisji, za okres miesiąca, stanowi miesięczne zestawienie liczby posiedzeń wraz z listami obecności.